

Ankestyrelsen

Ankestyrelsens brev til alle kommuner

29. oktober 2025

Journalnummer: 25-102784

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Telefon: +45 3341 1200

Mail: ast@ast.dk

Sikker mail: sikkermail@ast.dk

EAN-nummer: 57 98 000 35 48 21

Åbningstid - reception:

mandag til torsdag klokken 9.00 til 15.00

fredag klokken 9.00 til 13.00

Åbningstid - telefon:

mandag til torsdag klokken 9.00 til 15.00

fredag klokken 9.00 til 12.00

Generel tilsynsudtalelse om personlig underskrift eller lignende på breve

Ankestyrelsen er som tilsynsmyndighed blevet opmærksom på, at en række kommuner i nogle sagstyper sender afgørelser og andre henvendelser om væsentlige sagsbehandlingsskridt, uden at det fremgår, hvilken person der har ansvaret for dokumentet.

Vi har på den baggrund udarbejdet denne generelle udtalelse med henblik på at henlede kommunernes opmærksomhed på identifikationskravet i forvaltningslovens § 32 b, og med henblik på at præcisere, hvad der skal til for at opfylde det identifikationskrav, der fremgår af bestemmelsen.

Resumé

Ankestyrelsen vurderer, at det er i strid med forvaltningslovens § 32 b, hvis en kommune sender afgørelser eller henvendelser om væsentlige sagsbehandlingsskridt til borgere uden personlig underskrift eller anden entydig identifikation af afsenderen.

Vi bemærker, at kravet om identifikation efter forvaltningslovens § 32 b, stk. 1, betyder, at det skal fremgå, hvilken person, der har ansvaret for dokumentet, og at det ikke er tilstrækkeligt, at brevet kan henføres til en bestemt afdeling eller lign. i kommunen.

Ankestyrelsens gennemgang

Sagens baggrund

Ankestyrelsen har som tilsynsmyndighed over en periode noteret sig, at en række kommuner på forskellige sagsområder sender afgørelser og andre henvendelser om væsentlige sagsbehandlingsskridt, herunder genvurderinger, uden at det fremgår, hvem der har ansvaret for det brev, der er sendt.

Vi er blevet opmærksomme på sagerne i forbindelse med, at Ankestyrelsen som klageinstans har behandlet konkrete sager på de forskellige sagsområder.

Det har i praksis bl.a. drejet sig om breve i sager om friplads, hjælp til sygebehandling samt støtte til køb af bil eller boligindretning, hvor brevene har været underskrevet med fx navnet på kommunen eller en afdeling i kommunen.

Ankestyrelsens kompetence som tilsynsmyndighed

Ankestyrelsen fører tilsyn med, at kommunerne overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Det står i § 48, stk. 1, i kommunestyrelsesloven.

Ankestyrelsen kan udtale sig om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser. Det står i § 50 i kommunestyrelsesloven.

Ankestyrelsen fører et retligt tilsyn og kan derfor ikke tage stilling til hensigtsmæssigheden af kommunale dispositioner, herunder sagsbehandlingens tilrettelæggelse, hvis ikke det er reguleret i lovgivningen.

Reglerne

Af forvaltningslovens § 32 b fremgår følgende:

”§ 32 b. I en sag, hvor der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, skal de dokumenter, der udgår fra myndigheden til borgere, virksomheder mv., være forsynet med en personlig underskrift eller være udformet på en måde, der i øvrigt sikrer en entydig identifikation af den, som er afsender af dokumentet, og at dokumentet er endeligt.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for dokumenter, hvor der anvendes automatisk sagsbehandling.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 gælder endvidere ikke for dokumenter, hvorved der kvitteres, rykkes eller foretages andre sagsbehandlingsskridt, der ikke er væsentlige. [...]”

Af de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 13, FT 2013/14, fremgår i forbindelse med beskrivelse af dagældende ret bl.a. følgende:

”Folketingets Ombudsmand har bl.a. i en udtalelse, der er gengivet i ombudsmandens beretning for 2008, side 79 ff., givet udtryk for, at en forvaltningsmyndigheds udgående, papirbaserede breve – det vil sige breve, der sendes med postvæsenet – i en afgørelsessag skal være forsynet med en personlig underskrift. Ombudsmanden har i den forbindelse henvist til, at dette krav efter hans opfattelse følger af en retssædvane, der gælder med lovskraft, hvilket indebærer, at det kræver hjemmel at fravige kravet.

Ombudsmanden har i den nævnte udtalelse givet udtryk for, at kravet om, at en forvaltningsmyndigheds udgående, papirbaserede breve i en afgørelsessag skal være forsynet med en personlig underskrift, kan opfyldes ved, at det pågældende brev forsynes med en håndskrevet underskrift, en manuel faksimileunderskrift (ved at anvende et fysisk faksimilestempel), eller ved at en faksimileunderskrift sættes elektronisk ind i det fysiske, papirbaserede brev.

De retssikkerhedsmæssige, bevismæssige og ordensmæssige hensyn, som ligger bag det ulovbestemte krav om personlig underskrift, er omtalt nærmere i den nævnte udtalelse fra Folketingets Ombudsmand. I udtalelsen henviser ombudsmanden bl.a. til Østre Landsrets kendelse refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2001, side 252, hvor en skifteret havde afvist en anmodning fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen om tvangsopløsning af et selskab, som ikke havde indsendt regnskab, med henvisning til, at anmodningen ikke var underskrevet. I forbindelse med kæresagen pegede skifteretten på fem grunde til at opretholde kravet om underskrift. For det første skal der kunne placeres et tjenstligt ansvar. For det andet skal det kunne konstateres, at afgørelsen er truffet af en medarbejder, som har kompetence til at træffe en sådan afgørelse. For det tredje er underskriften den eneste måde, hvorpå modtageren kan se forskel på et udkast og en afgørelse. For det fjerde sikrer underskriften imod, at fremsendelse ikke er sket ved en fejl, f.eks. ved at et udkast fremsendes uden at være i endelig form, eller uden at der er truffet endelig beslutning om afsendelsen. For det femte giver en underskrift en vis sikring mod forfalskning.

I den nævnte udtalelse har Folketingets Ombudsmand givet udtryk for, at de anførte fem hensyn efter hans opfattelse er generelle hensyn, som kan udstrækkes til at gælde alle afgørelser, der er truffet af en forvaltningsmyndighed, og i princippet også til udgående breve i det hele taget. Endvidere har ombudsmanden tilføjet et sjette hensyn, som han mener vejer tungt, nemlig hensynet til, at modtageren af et brev skal have mulighed for at vurdere, hvorvidt der foreligger inhabilitet."

Af de specielle bemærkninger til forslaget til forvaltningslovens § 32 b, fremgår bl.a. følgende:

"Det foreslås i § 32 b, stk. 1, at i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, skal de dokumenter, der udgår fra myndigheden til borgere, virksomheder mv., være forsynet med en personlig underskrift eller være udformet på en måde, der i øvrigt sikrer en entydig identifikation af den, som er afsender af dokumentet, og at dokumentet er endeligt."

Af Forvaltningsloven med kommentarer, Niels Fenger, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2. udgave 2021, side 916 f., fremgår følgende:

"Efter § 32 b, stk. 1, skal (en række typer) dokumenter fra en forvaltningsmyndighed til borgere, virksomheder mv. enten være forsynet med en personlig underskrift eller være udformet på en måde, der i øvrigt sikrer dels en entydig identifikation af den, som er afsender af dokumentet, dels at dokumentet er endeligt.

Dette identifikationskrav kan således, for det første, opfyldes ved at forsyne udgående dokumenter i afgørelsessager med en personlig underskrift, [...].

Der gælder imidlertid ikke efter § 32 b, stk. 1, et ufravigeligt krav om en personlig underskrift, idet bestemmelsen som et alternativ til en personlig underskrift tillader, at et dokument udformes på en måde, der i øvrigt sikrer en entydig identifikation af den, som er afsender af dokumentet, og at dokumentet er endeligt. [...]

Kravet om, at der skal sikres en "entydig identifikation" af den, som er afsender af dokumentet, gælder i forhold til modtageren af dokumentet. Det vil ikke være tilstrækkeligt til at opfylde kravet om at sikre en entydig identifikation, at alene afsenderens initialer fremgår.

Udtrykket "den, som er afsender af dokumentet" dækker over den person, som har truffet den endelige beslutning om afsendelse af dokumentet og dermed har ansvaret for dokumentet. Eller sagt med andre ord den person, som har truffet den pågældende afgørelse, eller som har truffet beslutning om at iværksætte partshøring mv. Det beror på den nærmere tilrettelæggelse af arbejdsgangen i den enkelte myndighed, hvem der i det konkrete tilfælde må anses for at være afsender af dokumentet, men dette vil nok i praksis være sagsbehandleren eller dennes overordnede. Det vil til gengæld ikke kunne være en administrativ medarbejder, som alene varetager den praktiske afsendelse af dokumentet. Entydig identifikation af den myndighed, som er afsender af dokumentet, vil ikke være tilstrækkeligt til at leve op til kravene i § 32 b, stk. 1."

Venlig hilsen

Hanne Agerbek Christensen

Vi har anvendt:

Lov om kommunernes styrelse (kommunestyrelsesloven), senest bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 69 af 23. januar 2024.

Forvaltningsloven, senest bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014.